

TILLITENS VILLKOR

TILLITENS VILLKOR

TILLITENS VILLKOR

Ungas röster om tillit och hur den kan stärkas i Kronobergs län

Linda Hiltunen

Emma Johansson

Ingrid Edvardsson Aurin

Folkhälsa och social utveckling

UNGAS RÖSTER OM TILLIT OCH HUR DEN
KAN STÄRKAS I KRONOBERGS LÄN

UNGAS RÖSTER OM TILLIT OCH HUR DEN
KAN STÄRKAS I KRONOBERGS LÄN

Bakgrund till studien

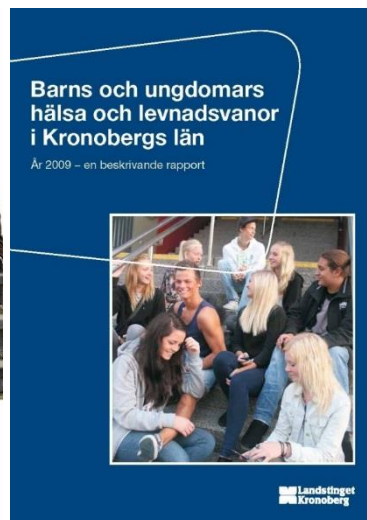
Barns och ungdomars hälsa och levnadsvanor i Kronoberg - En kartläggningsstudie genomförd vart tredje år sedan 2003

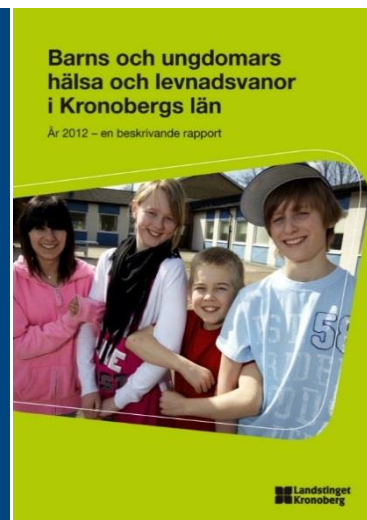
År 2003

År 2006

År 2009

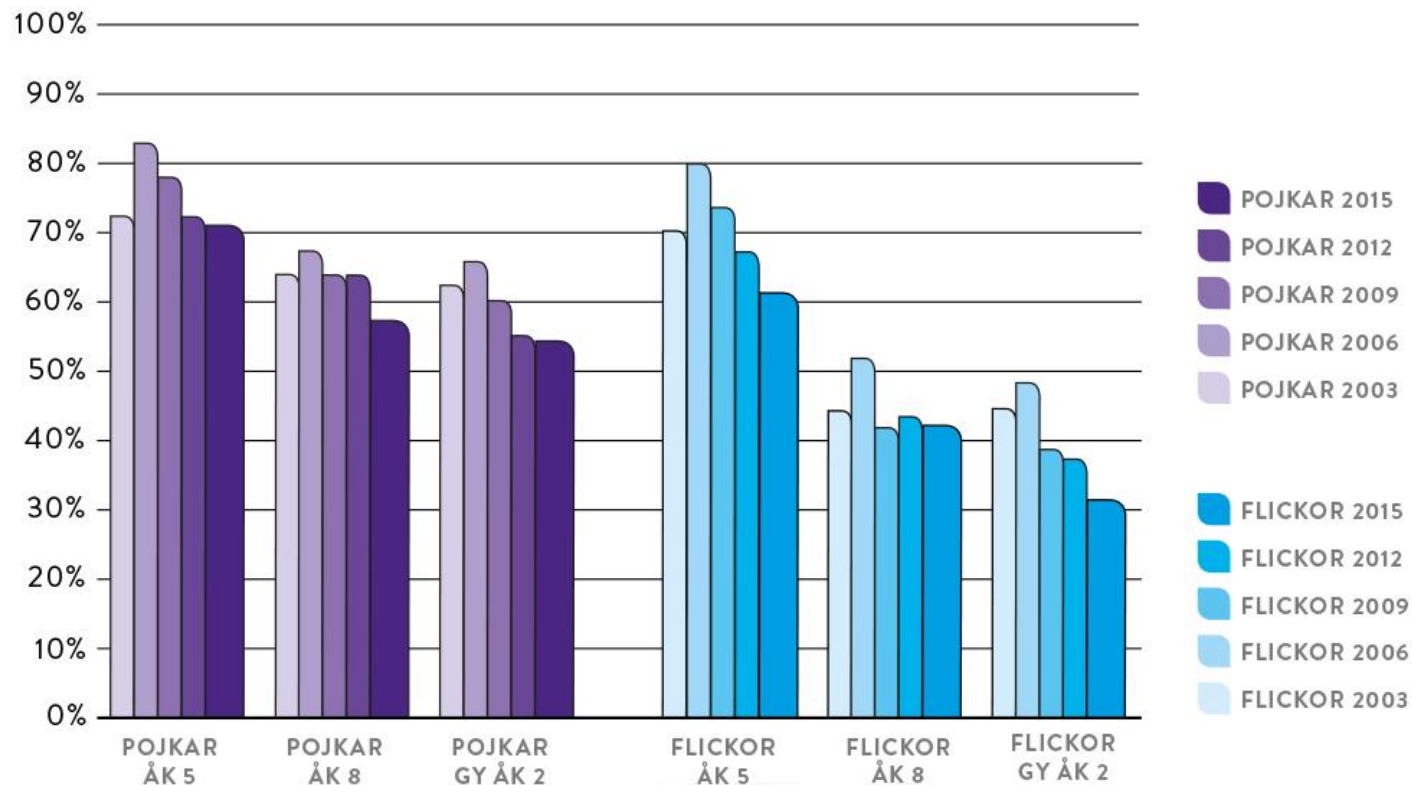

År 2012

År 2015

Utvecklingen: Tilliten till vuxna över tid har minskat

Studiens **syfte** är att bidra till fördjupad kunskap om ungas tillit med särskilt fokus på tilliten till vuxna

- Hur förstår och beskriver ungdomar själva begreppet tillit och i vilka avseenden har de tillit till andra?
- Vad menar unga själva är orsakerna bakom bristande tillit och hur kan det gå till när tillit raderas?
- På vilket sätt kan tilliten, inte minst till vuxenvärlden, stärkas?

Metod och deltagare

Fokusgruppintervjuer med ungdomar på gymnasiet

- Totalt 69 deltagare (14 fokusgrupper och två enskilda intervjuer)
- Totalt sju skolor varav fyra i Växjö och tre på mindre orter i länet

Deskriptiv beskrivning av deltagarna

		ANDEL (%)	ANTAL
KÖN	Tjej	55	38
	Kille	45	31
	Totalt	100	69
ÅRSKURS	Första året	7	5
	Andra året	68	46
	Tredje året	26	18
	Totalt	100	69
UTBILDNINGSSINRIKTNING	Högskoleförberedande	65	45
	Yrkesförberedande	35	24
	Totalt	100	69
BAKGRUND	Svensk	73	50
	Utländsk	27	19
	Totalt	100	69

Teoretisk bakgrund

- varför är tillit viktigt?

Hög tillit utgör en väsentlig tillgång för såväl individer, som organisationer och hela samhällen!

Samhällen med hög tillit har:

- ... bättre fungerande demokratiska institutioner och lägre korruption
- ... högre ekonomiskt och mer jämt fördelat välstånd
- ... klart bättre folkhälsa

Vinster på individ- och organisationsnivå

Hög tillit

- ... gör människor mer benägna att samarbeta i vardagen
- ... förbättrar samarbetet med samhällets institutioner (t.ex. skola, arbetsmarknad och politiska instanser)
- ... ökad upplevd möjlighet att kunna ta kontroll över sitt liv
- ... mer tolerans, bättre hälsa samt personligt välbefinnande
- ... högre grad av optimism inför framtiden

Sverige är ett högtillitsland!

Men... De som är födda under 1980-talet eller senare uppvisar ett klart lägre mellanmänniskligt förtroende än äldre generationer

”Materiellt sett har Sverige aldrig varit så rikt som nu, men vi skapar samtidigt alltfler unga människor som anser att man i allmänhet inte kan lita på andra människor.”

Källa: Oskarson och Rothstein 2012:543

Vad är tillit?

- Brist på enhetliga definitioner
- Dimensioner av tillit
- Skiljer på *tillitsattityder* och *tillitshandlingar*

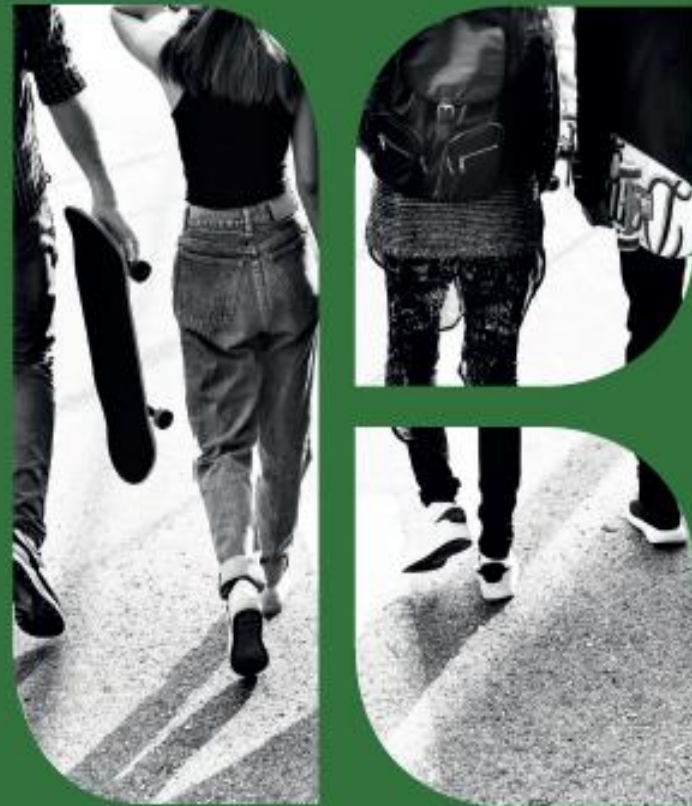
Dimensioner av tillit

Resultat från studien

Vad är tillit och
vem kan man lita på?

TILLITENS VILLKOR

UNGAS RÖSTER OM TILLIT OCH HUR DEN
KAN STÄRKAS I KRONOBERGS LÄN

Bilden av tillit är högst nyanserad

- Tillit är en **känsla** – *”good vibes”, ”feeling”, ”connection”* – **en emotionell sammankoppling**
(som styr såväl attityder som handlingar)
- Tillit är en **förtroenderelation**
(till familj, vänner och andra vuxna de träffar)
- Tillit till **samhällets institutioner** (t.ex. skola, polis, vård, politiker, etcetera)
- Tillit till **okända människor** (”främlingar”) på stan
- Tillit i form av **moral och värderingar**
(hur *bör* vi agera mot varandra?)

Vem kan man lita på?

Tillit till de närmsta

- Den partikulära tilliten är utbredd – dvs. tillit till familj, vänner, släkt och andra vuxna
- Bygger på att förtroenderelationer etableras
- Ett givande och tagande
- Unga efterfrågar fler och fördjupade förtroenderelationer till vuxenvärlden!

Anton: Utmana oss, eller sitt bara och kallprata med oss, så att vi får en mer vänskaplig känsla! Jag hade inte haft problem med att umgås med fler vuxna i mitt liv!

Tillit till samhällsinstitutioner

- Olika uppfattningar och erfarenheter av de vertikala tillitsformerna
- Närhet och avstånd
- Egna (eller andras) negativa erfarenheter spelar stor roll för tilliten!

Tillit till okända människor

- Den generella tilliten är begränsad och villkorad!
- Tillit till grupper som utgör en "låg risk" eller som de kan identifiera sig med (t.ex. barnfamiljer, äldre personer)

Om tilliten till de äldre...

Olivia: Jag tycker inte att de [pensionärerna] känns som hot när de är äldre.

Carolina: Jag tror att det beror på att du har ett överläge gentemot dem. Säg att ni skulle springa ikapp. Vem vinner? De är ändå nedsatta så att säga. Man kan försvara sig.

Fredrik: Överlag så kan jag säga att jag har mycket mer tillit till äldre personer. De orkar inte hålla på med brott och sådant längre.

Om tilliten till kvinnor med barn...

Agnes: Jag hade gått fram till en vuxen kvinna om hon hade barn. Om de har ett barn med sig så är det mer... alltså jag brukar tänka att det är en "mamma" liksom. Det är en mamma som också kan hjälpa mig då.

Intervjuperson: Varför litar du mer på dem?

Lisa: Ja, för att mamma är den som jag har mest tillit till i hela världen...jag tänker att en mamma skulle förstå hur jag känner eller så.

Om tilliten till det man känner igen...

Oliver: Jag tror att med främlingar och så... man vill kunna se nått i dem. Man vill kunna relatera.

Pontus: Ja eller känna igen antingen sig själv eller se drag av någon annan som man litar på. Att man hittar någonting som påminner om någon som man litar på.

Oliver: Jag tänker att de ska se ut som en medelsvensson. Då känner man sig trygg – när man är i sin lilla bubbla.

Rapporterad tillit till olika grupper av människor (procent)

	Hög tillit	Begränsad (alt. avsaknad av) tillit
Familjemedlemmar	89	11
Släktingar	73	27
Nära vänner	88	12
Studiekamrater	59	41
Annan nationalitet	39	61
Främlingar*	9	91

Kommentar: * Den ursprungliga formuleringen lyder: "Har du tillit till människor du träffar för första gången"

Dimensioner av tillit

Varför raseras tilliten?

Ungas röster om orsakerna bakom bristande tillit

**Negativa
erfarenheter**

Kommunikationssamhället

**Sexuella trakasserier och
övergrepp**

Ett segregerat samhälle

Negativa erfarenheter

- Såväl egna som andra (närståendes) erfarenheter kan färga upplevelser

Exempel på att erfarenheterna är delade:

- Erik: "Ser du ett brott begås så kan du inte ringa polisen. Det går inte att lita på dem, eftersom de är där först två till tre timmar senare och då är det försent."
- Christoffer: "Jag litar på polisen. Vad jag har sett är de väldigt professionella och gjort det som de ska göra."
- Hanna: "Det krävs bara en dålig erfarenhet för att man ska tappa tilliten till andra runtomkring."

Bristfällig tillit i skolan...

- Bristande kommunikation mellan lärare och elever
- Förtroenden som bryts
- Hur fungerar tystnadsplikten?

Kommunikationssamhället

- Information sprids snabbt (risk för ryktesspridning)
- Ett nyhetsflöde svårt att värja sig emot
- Konsekvens: Att ständigt vara på sin vakt

Ett exempel

Sofia: Man kan inte lita på folk man inte känner för det finns onda människor också. [...] Alltså man hör så mycket som händer i samhället. Man kan bli våldtagen, dödad eller vad fan som helst.

Intervjuperson: Är det någonting ni tänker på... att man kan råka illa ut?

Sofia: Ja, det är något jag tänker på.

My: Jag tänker också på det. Ibland måste man tänka på det... man måste för man vet ju aldrig om man själv kommer att hamna i sådan situation.

Ett segregerat samhälle

- ”Vi och dom andra”
- Unga med svensk bakgrund skeptisk inställning mot individer med utländsk bakgrund
- Unga med utländsk bakgrund frustrerade över att inte bli fullt ut inkluderade
- Bryt segregationen i klassrum och skola!

Ungdomar med svensk bakgrund...

Louise: Jag får sämst vibbar av...nyanlända invandrare, för det är människor som man inte kan känna någon tillit till. Man har hört och sett så mycket dåligt om de som är helt nya i landet. Därför kan jag känna att jag inte litar på sådana människor.

Isak: Man gör det nog undermedvetet. Man tänker att: "Där kommer någon som är mörkhyad. Honom kan man inte lita på lika mycket som en vit". Man gör det omedvetet. Alla gör det...

Ungdomar med utländsk bakgrund...

Aida: När vi går in i ett klassrum så sitter alla invandrare på ena sidan och alla svenskar sitter på den andra sidan. Jag fattar ingenting. Det är så varje lektion. Jag tog upp det med klassen. Ingen tog illa upp, de skrattade bara. [...] När det är diskussioner i klassen vill inte läraren tvinga elever att umgås med någon som de inte vill umgås med. Så vi får bestämma grupper själva och då är alla invandrare i en grupp och alla svenskar i en annan.

Sexuella trakasserier och övergrepp

- Drabbar främst tjejer
- Konsekvens: utbredd otrygghet i offentliga rum
- En delförklaring till lägre tillitsnivåer bland tjejer?

Ett (av många) exempel

Alicia: Jag blev tafsad på mitt på dagen, utanför mitt hus. Jag blev så chockad när det hände. Jag har aldrig varit med om något sådant. Så det var på ren reflex som jag slog till honom och skrek av ilska. När jag fick upp kameran och tog ett kort på honom så sprang han iväg. [...] Men polisutredningen lades ner. Där påverkas också tilliten till polisen. De vet att det hänt men gör ingenting åt det.

Hur kan tilliten stärkas?

Ungas röster om hur tillit kan stärkas

Hur tilliten kan stärkas på olika arenor med stöd av olika aktörer

Tillitsfrämjande insatser i skolan

Skolan som en plats för lärande

- Bryt segregation i klassrumsmiljöer
- Normkritisk pedagogik
- Samtala om tillit
- Hälsofrämjande insatser (hälsa och tillit nära sammankopplade)

Skolan som en social arena

- Mer vuxennärvaro i skolan
- Utveckla, systematisera och levandegör värdegrundsarbetet i skolan
- Vårda ungas förtroende!
- Elevhälsan personal viktig resurs för unga
- Information om hur tystnadsplikten fungerar

Delaktighet och inflytande i beslutsfattande och politiska processer

- Bjud in unga att ta del av politiken
- Gör unga till medskapare av ungdomspolitik
- Våga möta unga på deras arenor och kommunicera på ett sätt som unga kan relatera till

Ett tryggare samhälle

- Ett socialt ansvar för individer som lever i utanförskap
- Ta ungas utsatthet för brott på allvar, inte minst sexuella trakasserier och hot om våld
- Öka upplevd trygghet i det offentliga rummet
- Stärkt föräldraskapsstöd

Fler mötesplatser

- Ett rikt kultur- nöjes och föreningsliv där vi kan få möta varandra
- Mötesplatser som erbjuder aktiviteter
- Ökad samverkan med civilsamhällets aktörer

Vi behöver ett tillitsarbete från professionernas sida!

...från exempelvis lärare, elevhälsa, vård, socialtjänst, polis, politik, etcetera

Det svåra i det enkla?

**En vuxenvärld som i förtroende kan lyssna,
finnas till hand och på ett okonstlat sätt
hjälpa till när det behövs!**

Till sist...

”Jag kommer aldrig ge upp förens det blir mer tillit och att människor kommer att umgås mer med varandra. Om man inte försöker så kommer ingenting att förändras.”

Amira

A faded, grayscale background image showing the lower legs and feet of a group of people walking on a paved surface. One person in the center is holding a skateboard.

Kontakt:

linda.hiltunen@kronoberg.se

ingrid.edvardsson@kronoberg.se

emma.1.johansson@kronoberg.se